

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
Стрітьсвич Т.М.
«30» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИСУНОК

Галузь знань **02** Культура і мистецтво
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність: **023** Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація
Освітня програма: **Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,**
реставрація
Факультет **Мистецький**
Форма навчання: **Денна**

2019– 2020 навчальний рік

Робоча програма *РИСУНОК*

для студентів за спеціальністю: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Розробники: Давидов В.М старший викладач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

Протокол від «30» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва та дизайну

(підпис)

Стрітьєвич Т.М.

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання*
Кількість кредитів ЄКТС – 11,5	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Нормативна (за вибором)	
Блоків/модулів – 1	Спеціальність: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Рік підготовки	
Розділів/змістових модулів –		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 345		1,2-й	
		Вид контролю:	
	екзамен		
	Лекції		
	4 год.	-	
	Практичні, семінарські:		
	-	-	
	Лабораторні:		
	136 год.	.	
	Самостійна робота:		
	205 год.		
	Індивідуальні завдання:		
	-	-	
	Консультації:		
	-	-	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 4 год/тижб.	Освітньо-професійний рівень: Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «РИСУНОК» є надання студентам комплексу знань, умінь та навичок з рисунку.

Завданнями вивчення дисципліни «РИСУНОК» є:

- вивчення закономірностей природи;
- усвідомлення принципів та методів реалістичного зображення об'ємної форми засобами рисунку;
- підвищення культури сприйняття студентів та формування високих естетичних потреб;
- розвиток творчих здібностей на основі пізнання різних рівнів художнього образу;
- розвиток цілісного сприйняття;

- опанування уміннями та навичками лінійно-конструктивної побудови, світлотіньового та тонального рисунку;

- оволодіння етапами виконання рисунку, виразними засобами рисунку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: принципи та методи реалістичного зображення, види рисунку; закономірності лінійної та повітряної перспективи, виразні засоби рисунку, методику виконання зображення.

вміти: виконувати лінійно-конструктивну побудову зображення; виконувати світлотіньове й тональне вирішення зображення.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Лінійно-конструктивне зображення куба

Тема 2. Зображення гіпсового куба. Виявлення об'єму і форми за допомогою світлотіні й тону

Тема 3. Зображення гіпсового циліндра. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону.

Тема 4. Зображення двох гіпсових геометричних тіл (куб, піраміда). Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону.

Тема 5. Зображення трьох гіпсових геометричних тіл (куб, циліндр, піраміда або призма, куля, конус). Виявлення оберу, форми та простору за допомогою світлотіні й тону.

Змістовий модуль 2.

Тема 1. Зображення гіпсового симетричного орнаменту. Світлотіньове й тональне вирішення.

Тема 2. Зображення гіпсового асиметричного орнаменту. Світлотіньове й тональне вирішення.

Змістовий модуль 3.

Тема 1. Зображення доричної капітелі. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону.

Тема 2. Зображення іонічної капітелі. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону.

Тема 3. Зображення драперії на рамі. Світлотіньове і тональне вирішення.

Змістовий модуль 4.

Тема 1. Зображення простого натюрморту з різних за фактурою предметів. Виявлення форми предметів, фактури, тону.

Тема 2. Зображення складного натюрморту з предметів, різних за формою, фактурою і тоном. Передача світлотіньових і тональних співвідношень.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів/змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма		заочна форма	
	у тому числі	у тому числі	у тому числі	у тому числі
	у тому числі	у тому числі	у тому числі	у тому числі

Змістовий модуль 2.													
Тема 1. Зображення гіпсового симетричного орнаменту. Світлотіньове й тональне вирішення	23			16			17						
Тема 2. Зображення гіпсового асиметричного орнаменту. Світлотіньове й тональне вирішення	23			20			17						
Разом за розділом/ змістовим модулем2	46			70			121						
Змістовий модуль 3.													
Тема 1. Зображення доричної капітелі. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	38			12			16						
Тема 2. Зображення іонічної капітелі. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	28			12			16						
Тема 3. Зображення драперії на рамі. Світлотіньове і тональне вирішення	28			12			16						
Разом за розділом/ змістовим модулем3	94												
Змістовий модуль 4.													
Тема 1. Зображення простого натюрморту з різних за фактурою предметів. Виявлення форми предметів, фактури, тону	30			14			16						

Тема 2. Зображення складного натюрморту з предметів, різних за формою, фактурою і тоном. Передача світлотіньових і тональних співвідношень	36			16			20						
Разом за розділом/ змістовим модулем ⁴	160			66									
Усього годин	220			136			84						

5. Теми семінарських занять

Не передбачено

6. Теми практичних занять

Не передбачено

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	Лінійно-конструктивне зображення куба	2
2	Зображення гіпсового куба. Виявлення об'єму і форми за допомогою світлотіні й тону	6
3	Зображення гіпсового циліндра. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	6
4	Зображення двох гіпсових геометричних тіл (куб, піраміда). Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	10
5	Зображення трьох гіпсових геометричних тіл (куб, циліндр, піраміда або призма, куля, конус). Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	10
6	Зображення гіпсового симетричного орнаменту. Світлотіньове й тональне вирішення	16
7	Зображення гіпсового асиметричного орнаменту. Світлотіньове й тональне вирішення	20
8	Зображення доричної капітелі. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	12
9	Зображення іонічної капітелі. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	12
10	Зображення драперії на рамі. Світлотіньове і тональне вирішення	12
11	Зображення простого натюрморту з різних за фактурою	14

	предметів. Виявлення форми предметів, фактури, тону	
12	Зображення складного натюрморту з предметів, різних за формою, фактурою і тоном. Передача світлотіньових і тональних співвідношень	16
	Всього	136

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	Лінійно-конструктивне зображення геометричних тіл (куб, паралелепіпед)	18
2	Зображення гіпсового куба, паралелепіпеда. Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону.	18
3	Зображення гіпсової кулі, циліндра. Світлотіньове та тональне вирішення	17
4	Зображення двох гіпсових геометричних тіл (куб і циліндр). Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону	17
5	Зображення натюрморту з трьох гіпсових геометричних тіл (куб, циліндр, піраміда або призма, куля, конус). Виявлення об'єму, форми та простору за допомогою світлотіні й тону.	17
6	Зображення гіпсового симетричного орнаменту. Світлотіньове й тональне вирішення	17
7	Зображення гіпсового асиметричного орнаменту. Світлотіньове й тональне вирішення	17
8	Зображення доричної капітелі. Конструктивна побудова з легкою тональною проробкою	16
9	Замальовки іонічної капітелі. Лінійно-конструктивна побудова. Виявлення об'єму і форми	16
10	Зображення драперії на табуреті. Світлотіньове і тональне вирішення	16
11	Натюрморт з різних за фактурою предметів. Виявлення форми предметів, фактури, тону	16
12	Замальовки групи предметів, різних за формою, фактурою і тоном. Передача світлотіньових і тональних співвідношень	20
	Всього	189

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Методи навчання

Лекції, лабораторні заняття, самостійна робота.

11. Методи контролю

Поточне оцінювання знань студентів під час лабораторних занять, кафедральний перегляд, екзамен

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (екзамен)		Сума
Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4		Перегляд	Екзем. Роб.	
T1	T2	T3	T4	T5			20
12	12	12	12	12	40	100	
60							

Поточне тестування та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Перегляд	
T6	T7	T8	T9		20
20	20	20	20	100	

Поточне оцінювання: здійснюється на лабораторних заняттях або на консультаціях (при відпрацюванні пропущених занять чи при бажанні підвищити попереднє оцінювання). Оцінюється виконання практичного завдання в матеріалі за темою (аудиторна робота та самостійна робота).

Виконання практичного завдання (аудиторної та самостійної роботи) в матеріалі оцінюється за шкалою – від 0 до 12 балів (змістовий модуль 1,2), та від 0 до 20 балів (змістовий модуль 3,4).

12//20 б. – студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання, розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни, дотримується методичної послідовності виконання зображення, добре розуміє форму предметів, вірно виконує лінійно-конструктивну побудову та моделює форму засобами світлотіні, відчуває та вміло передає освітлення і тональні співвідношення між предметами, вміло застосовує закони лінійної та повітряної перспективи, самостійно аналізує та komponує зображення в аркуші, творчо підходить до вирішення завдання, охайно та у відведений час виконує завдання.

10//17 б. – студент добре володіє теоретичним матеріалом, розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання, добре розуміє форму предметів та моделює її засобами світлотіні, відчуває та вміло передає в малюнку тональні співвідношення між предметами, вміло застосовує закони лінійної та повітряної перспективи, аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші, охайно та у відведений час виконує завдання, проте іноді допускає незначні технічні помилки.

8//14 б. – студент орієнтується в теоретичному матеріалі, не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача, добре розуміє форму предметів та

моделює її засобами світлотіні, відчуває та передає освітлення та загальні тональні співвідношення, застосовує закони лінійної та повітряної перспективи, проте допускає помилки щодо передачі тону або плановості, аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші, охайно та у відведений час виконує завдання.

6//10 б. – студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі, не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача, розуміє форму предметів та не завжди вдало моделює її засобами світлотіні, відчуває та не зовсім вдало передає тональні співвідношення та освітлення в постановці, застосовує окремі правила лінійної та повітряної перспективи, аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача, виконує завдання у відведений час, не зовсім охайно.

4//7 б. – студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі, не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача, розуміє форму предметів та не завжди вдало моделює її засобами світлотіні, відчуває та не зовсім вдало передає тональні співвідношення та освітлення в постановці, застосовує окремі правила лінійної та повітряної перспективи, аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача, виконує завдання у відведений час, не зовсім охайно.

2//4 б. – студент не орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, не дотримується методичної послідовності виконання завдання, розуміє форму предметів, однак не моделює її засобами світлотіні, не відчуває та не передає тональні співвідношення та освітлення постановки, невдало застосовує графічні прийоми, не вдало komponує зображення в аркуші, не охайно, зі значним запізненням виконує завдання.

0 б. - студент не орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, не виконав, або не завершив практичне завдання.

Підсумковий контроль з курсу: екзамен. В ході екзамену оцінюється якість виконання екзаменаційної практичної роботи (натурна постановка), та перегляд робіт, виконаних протягом семестру.

Виконання екзаменаційної практичної роботи оцінюється за шкалою – від 0 до 20 б.

18-20 б. – студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання, самостійно аналізує та komponує зображення в аркуші, дотримується методичної послідовності виконання зображення, уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення, уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, добре розуміє форму предметів та передає її засобами рисунку, відповідно передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність, охайно та у відведений час виконує завдання

15-17 б. – студент добре володіє теоретичним матеріалом, розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання, вірно передає основні пропорційні співвідношення частин голови (ока, носа,

губ, вуха), підпорядковує деталі великій формі, може виявити закономірності будови форми частин голови (ока, носа, губ, вуха), охайно та у відведений час виконує завдання.

11-14 б. – студент орієнтується в теоретичному матеріалі, не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача, уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення, інколи допускає порушення лінійної перспективи, уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, інколи допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту, розуміє форму предметів та вправно її передає допускаючи лише незначні порушення, які виправляє під керівництвом викладача, добре передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність, аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші, охайно та у відведений час виконує завдання

8-10 б. - студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі, не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача, не впевнено передає основні пропорційні співвідношення частин голови (ока, носа, губ, вуха), підпорядковує деталі великій формі під керівництвом викладача, не завжди може виявити закономірності будови форми, виконує завдання у відведений час

5-7 б. - студент не орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача, припускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень, допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту, розуміє форму предметів але допускає значні порушення під час її графічного моделювання, допускає значні погрішності у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності, komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача, не охайно і не у відведений час виконує завдання.

1-4 б. - студент не орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, не дотримується методичної послідовності виконання завдання, припускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень, допускає значні помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту, розуміє форму предметів та допускає значні порушення під час її графічного моделювання, допускається значних помилок у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності, не вдало komponує зображення в аркуші, не охайно, зі значним запізненням виконує завдання

0 б. - студент не орієнтується в теоретичному матеріалі, не дотримується методичної послідовності виконання завдання, припускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень, не підпорядковує деталі великій формі, не може виявити закономірності будови форми, не охайно, зі значним запізненням виконує завдання.

Оцінювання на кафедральному перегляді здійснюється за шкалою – від 0 до 20 б.

18-20 б. На кафедральний перегляд представлено відмінно виконані, належним чином оформлені роботи в повному обсязі. Якість робіт свідчить, що студент володіє системними професійними знаннями в повному обсязі та бездоганно виконує всі

прийоми і технологічні операції, необхідні для виконання кожної роботи в межах навчальної програми. Роботи демонструють розуміння і вміння застосовувати в практичній роботі закономірності композиції, перспективи, моделювати форму засобами світлотіні, передавати тональні співвідношення, освітлення, матеріальність в графічному зображенні, володіння технічними прийомами малюнка.

15-17 б. На кафедральний перегляд представлено добре виконані, належним чином оформлені роботи в повному обсязі. Якість робіт свідчить, що студент володіє професійними знаннями в повному обсязі та самостійно, правильно, впевнено виконує всі прийоми, технологічні операції, необхідні для виконання даної роботи в межах навчальної програми. Роботи демонструють розуміння і вміння застосовувати в практичній роботі закономірності композиції, володіння технічними прийомами малюнка, вірно взяті основні тонові співвідношення, передано особливості освітлення, але в роботах допущені незначні недоліки, які суттєво не впливають на якість робіт в цілому. Результат виконаної роботи повністю відповідає діючим якісним та кількісним показникам.

11-14 б. На кафедральний перегляд представлено загалом добре виконані роботи з кількома грубими помилками, в повному обсязі. Якість робіт свідчить, що студент володіє професійними знаннями та обсягом, передбаченим навчальною програмою. Правильно та впевнено виконує прийоми і технологічні операції, необхідні для виконання даної роботи в межах навчальної програми. Самостійно в повному обсязі виконує завдання відповідно до існуючих вимог. В роботах можуть бути допущені окремі неточності щодо композиції, моделювання форми або техніки виконання. Результат виконаних робіт в цілому відповідає діючим якісним і кількісним показникам.

8-10 б. На кафедральний перегляд представлено загалом посередньо, зі значною кількістю недоліків, виконані роботи в повному обсязі. Якість робіт свідчить, що студент володіє основними професійними знаннями та правильно виконує переважну більшість прийомів і технологічних операцій, необхідних для даної роботи. Роботи не вирізняються технічною майстерністю. Мають місце суттєві помилки в застосуванні закономірностей композиції, законів повітряної та лінійної перспективи, невірно взяті тональні співвідношення.

5-7 б. На кафедральний перегляд представлено загалом посередньо, зі значною кількістю недоліків, виконані роботи, що відповідають мінімальним критеріям оцінки, не в повному обсязі. Якість робіт свідчить, що студент не завжди з розумінням відтворює основні професійні знання та з помилками виконує основні прийоми і технологічні операції, необхідні для даної роботи. Потребує консультації викладача. При виконанні роботи припускається значних помилок і неточностей щодо композиції, конструктивної побудови, тону. Результат роботи в цілому відповідає якісним показникам.

1-4 б. На кафедральний перегляд представлено загалом посередньо, зі значною кількістю недоліків, виконані роботи, що відповідають мінімальним критеріям оцінки, не в повному обсязі. Якість робіт свідчить, що студент без достатнього розуміння відтворює компоненти професійних знань та недостатньо усвідомлено виконує основні прийоми і технологічні операції. При виконанні роботи

припускається помилок, які самостійно виправити не може. Результат виконаної роботи не відповідає якісним показникам.

0 б. На кафедральний перегляд завершені та відповідно оформлені роботи та начерки студентом не представлені, або представлені лише окремі незавершені роботи. Результат виконаної роботи не відповідає якісним показникам.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно	не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з навчальної дисципліни “Рисунок”.
2. Методичні рекомендації до лабораторних та самостійних робіт.

14. Рекомендована література

Базова

1. Беда Г.В. Основы изобразительной грамотыю Рисунок. Живопись. Композиции. М., 1981.
2. Кирцер Ю.М. Рисунок и живопись: Практическое пособие. – М.: Высш. шк., 1992.–270 с.
3. Одноралов Н.В. Материалы в изобразительном искусстве.- М., 1983.
4. Пучков А.С., Триселев А.В. Методика работы над натюрмортом. – М., 1982.
5. Ростовцев Н.Н. Рисунок. – М., Просвещение, 1986
6. Стасевич В.Н. Искусство портрета. – М., 1978.
7. Стасевич В.Н. Пейзаж. Катрина и действительность. – М., 1981.
8. Сухенко В.О. Рисунок. Навчальний посібник. – К., 2004. – 184 с., 125 іл.
9. Школа изобразительного искусства. - М.: Изобразительное искусство. – 1986.

Допоміжна

1. Авсеян О.А. Натура и рисование по представлению. – М.: Изобразительное искусство, 1985. – 152 с.
2. Васютинский Н. Золотая пропорция. – М.: Молодая гвардия, 1990.
3. Дюваль М. Анатомия для художников. – М. – Л., 1940.
4. Закс Ханнелоре Донателло. – Берлин: Мир искусства, 1988.
5. Капланова С.Г. От замысла и натуры к законченному произведению. – М., 1981.
6. Мастера искусства об искусстве. В 7-ми т. – М., 1965 – 67.
7. Молева Н., Белютин Э. Школа Ашбе. М., «Искусство», 1958.
8. Роден О. Сборник статей о творчестве. – М., 1960
9. Степанов А. Мастер Альбрехт. – Ленинградское отделение: Искусство, 1991.
10. Эрпель Фриц Микеланджело. – Берлин: Мир искусства, 1990.

15. Інформаційні ресурси